

iNTERVALLI

Musiikkikirjastoalan yhteinen julkaisu

2/2024

INTERVALLI

Sisältö 2/2024

- 3 [Bye bye baby](#)
Tiina Tolonen
- 4 [Taideyliopiston Sibelius-Akatemia virittäytyy IN.TUNE-yliopistoallianssiin](#)
Ari-Pekka Lauhakari, Tommi Harju, Roser Marfany ja Montse Urpí
- 8 [Musiikkiarkisto on kansainvälisesti arvostettu toimija – haastattelussa arkistonjohtaja Juha Henriksson](#)
Ilkka Mikkola
- 14 [Musiikkikirjastolaiset digiloikkaa pohtimassa – avoin musiikkikirjastopäivä Turussa 11.6.2024](#)
Ari-Pekka Lauhakari ja Tiina Tolonen
- 20 [Ilahduttavaa palautetta Turun musiikkikirjastopäivästä](#)
Tiina Tolonen
- 22 [Teosluettelon taustat ja tarinat – Heikki Poroilan sukellus Leevi Madetojan musiikkiin](#)
Marko Niemelä
- 26 [Musiikkikirjat, rakkauteni](#)
Marko Niemelä
- 28 [Kirjasto x Utopia – uutta tapahtumayhteistyötä Turussa](#)
Sebastian Backlund
- 31 [Äänikuvia – musiikki sarjakuvissa](#)
Ari Hietala
- 34 [Musiikintiedonhaku Tiedosta taitoihin!](#)

Kansikuvassa
Rovaniemen kau-
punginkirjaston
musiikkikirjaston
kokoelmaa.

Kuvaaja
Marko Niemelä

Musiikkikirjastoalan yhteinen julkaisu

Julkaisija Suomen musiikkikirjastoyhdistys ry

28. vuosikerta 2024

ISSN 1796-7392

Yhteys toimitukseen:

intervallilehti@gmail.com

Intervalli julkaistaan vuonna 2024 kahtena verkko-
lehtenä. Lehti on maksutta luettavissa ja ladattavissa
osoitteessa intervalli.fi.

Päätoimittaja
Toimitussihteeri

Tiina Tolonen
Kristiina Hoikka

Toimittajat

Ilkka Mikkola
Marko Niemelä
Tuomas Pelttari

Intervallin yksittäisiä artikkeleita voi lukea ja
kommentoida blogissa Musiikki kuuluu kaikille
musiikkikuuluukaikille.musiikkikirjastot.fi

Yhteistyössä

ROVANIEMEN
KAUPUNGINKIRJASTO

© Kirjoittajat ja kuvaajat 2024

Bye bye baby

● Teksti **Tiina Tolonen**, päätoimittaja

Tämä on viimeinen kirjoitukseni Intervallin päätoimittajana. Numerosta 1/2021 alkanut taival tulee päätökseen tämän lehden myötä. Päätöksen tekeminen pestistä luopumiseksi oli hankala mutta tarpeellinen: jokaisen on tärkeä tunnistaa omat rajansa ja se, mihin voimavarat riittävät.

Taipaleeni jää historiaan kaikessa kummallisuudessaan. Herätimme vuonna 2011 Ruususen uneen uinahtaneen lehden ja ryhdyimme uuden toimituskunnan voimin luomaan sille sisältöä. Korona-aika toi omat haasteensa ja mausteensa lehden tekemiseen. Ihmisiä tavattiin lähinnä yksiulotteisina tietokoneen näytöltä, kirjastot olivat kiinni eikä tapahtumiakaan järjestetty. Kuka olisi osannut tällaista ennustaa?

Päätoimittajakauteni aikana lehti sai uuden logon sekä taiton myötä uudenlaisen ilmeen. Lehdessä pyrittiin tuomaan esille musiikkikirjastojen ja -kirjastolaisten eri ulottuvuuksia huomioiden myös oppilaitoskirjastot. Olin ensimmäinen päätoimittaja, joka tuli korkeakoulukirjastomaailmasta ja se näkyi varmasti lehtien sisällössä. Tarkoitus oli ja on olla kaikkien musiikkikirjastolaisten yhteinen lehti.

Kuitenkin koen, ettei lehti välttämättä saavuttanut yleisöään ja laadukkaasta sisällöstä huolimatta Ruususen unesta herääminen muuttui lähinnä narkolepsiatyyppiseksi torkahteluksi. Lyhytkestoinen hypetys lehden ilmestymisen jälkeen ja sitten muutaman kuukauden mittainen uni. Syitä saattaa olla monia. Kenties aika on ehtinyt ajaa ohi vain kaksi kertaa vuodessa ilmestyvän julkaisun. Tällä ilmestymistaajuudella tuoreet uutiset ovat lehden ilmestyessä jo historiaa tai muista lähteistä jo luettuja tai kuultuja. Esimerkiksi kesäkuun 2024 musiikkikirjastopäivä Turussa on loppuvuodesta ilmestyvässä lehdessä jo kaukainen muisto. Olisiko nyt päätoimittajakauteni päättyessä aika uudistaa lehden formaatti? Ja uskallanpa heittää ilmaan myös isomman kysymyksen, tarvitaanko lehteä yleensä ollenkaan?

Lehti ei voi olla pyhä lehmä, joka on olemassa sen vuoksi että pitää olla lehti. Lehti voidaan lakkauttaa, jos tarvetta tai innokkaita tekijöitä ei oikeasti ole. Maailma muuttuu, halusimmepa sitä tai ei. Liittyessäni yhdistyksen jäseneksi kaukaisella 1990-luvulla *Intervalli*-lehti oli tärkeä tiedonlähde ja jonkinlainen henkireikä yksin omassa kirjastossaan työtä tekeväälle musiikkikirjastolaiselle. Nyt eletään online-elämää, jossa tietoa tulee monesta tuutista.

Intervalli edustaa minulle hidasta elämää ja maailmaa, johon usein kaipaen. Siinä mielessä se puolustaa paikkaansa ja olemassaoloaan, kunhan ne tekijät vain löytyvät. Voisiko *Intervallista* tulla musiikkikirjastomaailman Long Play, joka julkaisee pitemmän ja syvemmälle porautuvan jutun silloin tällöin? Joissakin jutuissa on selkeästi ollut jo aihiota sellaiseen. Usein jutut ovat vain pintaraapaisua, eikä tarinan kaari kannan kovinkaan pitkälle.

Kaikesta edellä mainitusta huolimatta päätoimittajakaudesta jää minulle hyvät muistot. Tein parhaani ja olen ylpeä jokaisesta lehdestä, joka tänä aikana maailmaan saatettiin. Toivotan *Intervallille* onnea ja menestystä mikä ikinä sen tulevaisuus tulee olemaankaan. Ja ne kuuluisat viimeiset sanat: itke en, kun loppuu tää. ■

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia virittäytyy IN.TUNE-yliopistoallianssiin

● Haastateltavina **Roser Marfany** (ESMUC - Biblioteca-CRAI) ja **Montse Urpí** (ESMUC - Cultural Services and External Relations Direction) ● Teksti **Ari-Pekka Lauhakari, Tommi Harju, Roser Marfany** ja **Montse Urpí**

IN.TUNE eli Innovatiiviset eurooppalaiset yliopistot musiikissa ja taiteissa -hanke on ensimmäinen eurooppalainen yliopistoallianssi musiikin ja taiteen alalla. Hanke on käynnistynyt marraskuussa 2023.

Se lähtee Euroopan yliopistostrategian määrittelemistä periaatteista ja tavoitteista, jotka korostavat korkeakoulujen keskeistä roolia kestävien, demokraattisten ja resilienttien yhteiskuntien rakentamisessa. Allianssissa kahdeksan arvostettua yliopistoa on sitoutunut parantamaan taidekoulutuksen ja tutkimuksen laatua, tuloksia ja kansainvälistä kilpailukykyä.

Taideyliopiston Sibelius-Akatemia on mukana eurooppalaisia huippukorkeakouluja yhdistävässä IN.TUNE-yliopistoallianssissa. Allianssin päärahoitus tulee Erasmus+ -ohjelman European Universities -ohjelmatoiminnosta ja siinä on mukana kahdeksan eurooppalaista musiikkialan korkeakoulua. Niissä vaikuttaa yhteensä 10 430 opiskelijaa ja 4185 henkilökuntaan kuuluvaa. IN.TUNE-yliopistoallianssin yhteistyöllä tulee olemaan vaikutuksia Sibelius-Akatemian kirjastoon, joten olemme ryhtyneet kartoittamaan mitä kaikkea tämä yhteistyö voisi olla. Taideyliopisto on muutenkin työpaikkana hyvin kansainvälinen, koska noin 30 % opiskelijoista tulee eri kulttuureista ympäri maailman.

Keväällä 2024 saapui Barcelonasta vierailulle Suomeen kaksi kollegaa, **Roser Marfany** (ESMUC - Biblioteca-CRAI) sekä **Montse Urpí** (ESMUC - Cultural Services and External Relations Direction). Roser ja Montse olivat kiertämässä kaikki yliopistoallianssin korkeakoulut, ja Helsingissä heidät otti vastaan kirjastonjohtaja **Tommi Harju** ja tietopalvelupäällikkö **Ari-Pekka Lauhakari**. Omien yhteistyökuvioiden kartoituksen ohella päätimme käyttää tilaisuuden hyväksi ja haastella heitä.

1. What was your first impression when you compared the university music libraries of the IN.TUNE Alliance?

Our first impression was the notable diversity in their collections, facilities, and services. Each library reflects its institution's unique focus and strengths, providing specialized resources to support their respective academic communities. This diversity showcases the rich and varied approaches to supporting music education and research across different cultural and academic contexts.

Kuvan henkilöt vasemmalta Ari-Pekka Lauhakari, Tommi Harju, Montse Urpí Cámara ja Roser Marfany Simó. Kuva Taideyliopiston kirjasto.

2. Are the libraries' offerings and practices very different?

Yes, offerings and practices vary significantly. For instance, some libraries are more focused on digital resources and cutting-edge technology, while others emphasize extensive physical collections and archival materials. The differences also extend to services offered, with some libraries providing more comprehensive support for digital literacy and online learning, whereas others excel in providing hands-on access to rare manuscripts and instruments. These variations are influenced by each institution's mission, resources, and student needs. While there are commonalities in their core mission to support music education and research, the libraries' offerings and practices do show considerable variation.

3. What did you find interesting about the Sibelius Academy library?

The Sibelius Academy library stands out for its extensive collection of Nordic and Finnish music materials, which is unique and invaluable for researchers in this area. Additionally, the library's integration of digital resources with traditional collections provides a balanced approach to music education and research. The Sibelius Academy commitment to preserving cultural heritage while embracing modern technology is particularly noteworthy, making it a model for other music libraries aiming to blend tradition with innovation.

4. How do you assess the potential for cooperation between libraries?

We appreciate the potential for cooperation between the libraries in the INTUNE Alliance. Although we are still at a very early stage, our intention is to promote joint research projects, shared digital archives and initiatives such as interlibrary loans. These collaborations will allow us to leverage the strengths of each library, creating a more integrated and resource-rich environment for all members of the alliance.

Furthermore, we think that it's also very interesting the creation of a professional space for knowledge exchange among music librarians, which will allow us to foster innovation and best practices.

5. Do you note the differences in the music materials of public libraries in different countries?

Yes, there are a lot of differences. These variations often reflect local cultural heritage, educational priorities, and funding structures. For example, libraries in Finland may have extensive collections of Nordic and contemporary classical music, while Southern European libraries might emphasize historical manuscripts and regional musical traditions. These differences are shaped by historical, cultural, and educational contexts, resulting in a rich diversity of music collections globally.

6. Finally, what greetings would you like to give to the IAML Finland community?

Greetings to the IAML Finland community! We extend our warmest regards and deep admiration for your dedication to advancing music librarianship. Your efforts in promoting music education, preserving cultural heritage, and embracing technological advancements are impressive. We encourage you to continue working hard to support the current and next generation of musicians and scholars.

7. The future of music libraries?

The future of music libraries lies in their ability to adapt to technological advancements while preserving their cultural and educational missions. Libraries will increasingly integrate digital resources, offer more virtual services, and employ advanced data management techniques, such as AI, to enhance accessibility and user experience. Embracing digital transformation is essential, as music education and research increasingly rely on seamless access to digital materials. Additionally, international collaboration will become more crucial, enabling libraries to share resources and expertise across institutions and countries.

Partnerships like INTUNE underscore the importance of collaborative efforts in addressing global

challenges in music and arts education. By leveraging joint initiatives, libraries can enhance their offerings and remain at the forefront of cultural and academic advancement. Emphasizing digital literacy and fostering a culture of continuous learning among librarians are key strategies for navigating the evolving landscape of academic and research libraries. Through these efforts, music libraries will continue to play a pivotal role in supporting and advancing music education and research in a rapidly changing world. ■

Korkeakoulut, jotka ovat mukana IN.TUNE Allianssissa

1. Belgradin taideyliopisto

University of Arts in Belgrade, Faculty of Music

<https://www.fmu.bg.ac.rs/en/>

2. Bukarestin kansallinen musiikkiyliopisto

National University of Music, Bucharest

<http://www.unmb.ro/eng/>

3. Haagin taideyliopisto - Kuninkaallinen konservatorio

University of the Arts The Hague

<https://www.hogeschoolderkunsten.nl/en/>

4. Katalonian musiikkikorkeakoulu

Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC)

<https://www.esmuc.cat/en/about-esmuc/>

5. Norjan musiikkikorkeakoulu

Norwegian Academy of Music

<https://nmh.no/en>

6. Pariisin kansallinen musiikki- ja tanssikonservatorio

Conservatoire nationale supérieur de musique et de danse de Paris

<https://www.conservatoiredeparis.fr/fr>

7. Taideyliopisto - Sibelius-Akatemia

University of the Arts Helsinki

<https://www.uniarts.fi>

8. Wienin musiikki ja esittävien taiteiden yliopisto

Universität für Musik und Darstellende Kunst Wien

<https://www.mdw.ac.at>

Musiikkiarkisto on kansainvälisesti arvostettu toimija – haastattelussa arkistonjohtaja Juha Henriksson

● Kysymykset ja toimitus **Ilkka Mikkola** ● Vastaukset **Juha Henriksson** ● Kuvat **Tomi Ahoranta** ja **Juha Henriksson**

Musiikkiarkisto on valtakunnallinen keskusarkisto, joka tallentaa suomalaiseen musiikkiin liittyvää aineistoa, lukuun ottamatta taidemusiikkia ja kansanmusiikkia. Musiikkiarkiston päätehtävänä on alusta asti ollut kerätä, tallentaa ja saattaa käyttöön suomalaista tai Suomeen liittyvää populaarimusiikin aineistoa. Kokoelmat sisältävät esimerkiksi äänitteitä, videoita, valokuvia, haastatteluita, nuotteja, käsikirjoituksia, musiikkilehtiä, sopimuksia ja kirjeitä.

Arkisto perustettiin 1990 nimellä Suomen Jazz-arkisto. Vuodesta 2017 lähtien se on tunnettu Musiikkiarkistona. Musiikkiarkisto palvelee tutkijoita, mutta myös muita suomalaisen populaarimusiikin historiasta kiinnostuneita. Arkiston kokoelmiin voi kuka tahansa tutustua.

Syyskuussa 2024 julkistettiin tieto, että Musiikkiarkistossa säilytettävä Suomen Äänitearkiston suomalaisten 78-kierroksen levyjen kokoelma on valittu Unescon Maailman muisti -ohjelman kansalliseen rekisteriin. Vuodesta 1965 lähtien kartutettu kokoelma kattaa ajallisesti koko gramofonilevyjen aikakauden (1901–1961) ja se on lähes aukottomana kansallisena äänite-kokoelmana maailman mittakaavassa ainutlaatuinen. Maailman muisti -ohjelma pyrkii suojelemaan maailman arkisto- ja kirjastoperintöä, parantamaan sen saavutettavuutta sekä lisäämään tietoisuutta tämän perinnön olemassaolosta ja merkityksestä.

Musiikkiarkisto muuttaa uusiin toimisto- ja arkistotiloihin Helsingin Roihupeltoon syksyn 2024 aikana. Arkistonjohtajana vuodesta 1997 alkaen toiminut **Juha Henriksson** antoi muuttokii-reiden lomassa Intervallille haastattelun, jossa hän kertoo Musiikkiarkistosta ja sen kuulumisista.

Olet toiminut pitkään Musiikkiarkiston johtajana, miten päädyit tähän tehtävään?

Edeltäjäni, musiikkineuvos **Jukka Haavisto** jäi eläkkeelle syksyllä 1997 ja silloiseen Suomen Jazz & Pop Arkistoon haettiin uutta johtajaa. Satuain olemaan oikeassa paikassa oikeaan aikaan, sillä olin saanut juuri silloin jazzin soinnutusta käsittelevän väitöskirjani kielentarkistusta ja viimeistelyä vaille valmiiksi. Siihen, että valintalautakunta päätyi minuun, saattoi olla vaikutusta myös sillä, ettei minulla ollut pelkkää tutkijantaustaa, vaan olin opiskellut myös tietotekniikan diplomi-insinööriksi. Ehdin myös toimia Siemensillä systemisuunnittelijana yhteensä kahdeksan vuotta ennen kuin aloitin musiikkitieteen opinnot vuonna 1992. En suoraan sanottuna osannut vuonna 1997 itsekään arvata, kuinka paljon IT-alan taustasta on ollut myöhemmin hyötyä, kun arkisto- ja koko kulttuuriperintöalan digitalisaatio on edennyt kiihtyvää vauhtia.

Juha Henriksson Unescon Maailman muisti -valintojen julkistamistilaisuudessa Kansallisarkistossa.
Kuva Tomi Ahoranta / Kansallisarkisto.

Olet selvästi viihtynyt tehtävässä, mikä siinä on ollut antoisinta?

Antoisinta on tehtävän monipuolisuus ja joustavuus. Olen päässyt kehittämään Musiikkiarkiston toimintaa sekä osallistumaan kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön hyvin monella eri osa-alueella, kuten AV-aineistojen digitointi, digitaalinen pitkäaikaissäilytys, tekijänoikeudet ja muu alan juridiikka, toiminta-arkkitehtuurit sekä julkaisutoiminta. Olen aina ollut kiinnostunut monenlaisista asioista, ja omassa työssäni olen pystynyt soveltamaan sekä humanistista että teknologista osaamistani. Erittäin suuri etu ovat myös olleet joustavat työajat sekä mahdollisuus etätööhön.

Miten Musiikkiarkiston toiminta on kehittynyt sinä aikana, kun olet toiminut johtajana?

Kun aloitin, arkistossa oli vain noin 30 hyllymetriä aineistoja. Jukka Haavisto oli paitsi muusikko ja toimittaja, myös ammattitaitoinen mainosmies. Vuonna 1990 perustetun Suomen Jazz -arkiston, joka muutti nimensä vuonna 1997 Jazz & Pop Arkistoksi, toiminta oli ulospäin näytettävää: järjestettiin konsertteja ja näyttelyitä sekä julkaistiin levyjä. Sen sijaan toiminnan taso arkistoinnin näkökulmasta oli varsin harrastelijamaista.

Itse lähdin kehittämään arkistoa nimenomaan ammattimaisesti hoidettuna kulttuuriperintö-organisaationa, ja aloin heti tehdä aktiivista yhteistyötä muiden alan toimijoiden kanssa. Liityimme esimerkiksi mukaan silloiseen musiikkiaineistojen yhteistietokanta Violaan melkein heti sen jälkeen, kun olin aloittanut. Samoin äänitteiden digitoinnin aloitimme jo heti 2000-luvun alussa yhteistyössä muiden keskeisten suomalaisten äänitearkistojen kanssa.

Nyt 27 vuotta myöhemmin kaikki näyttääkin aivan toisenlaiselta kuin silloin kun aloitin. Meillä on fyysisiä aineistoja 1200 hyllymetriä, joita säilytetään Kansallisarkiston määräysten mukaisissa olosuhteissa. Digitaalisia aineistoja on noin 70 teratavua, ja ne ovat turvassa kansallisessa Kulttuuriperintö-PAS -palvelussa. Lisäksi digitaalisen aineistohallintamme prosessimme on saanut kansainvälisen CoreTrustSeal-sertifioinnin, ainoana yksityisarkistona Suomessa.

Musiikkiarkistosta on vuosien varrella kasvanut arvostettu toimija sekä Suomessa että kansainvälisesti. Olemme mukana oikeastaan kaikissa keskeisissä kansallisissa alan verkostoissa. Ja olemme myös kansainvälisesti erittäin aktiivisia, sillä olen esimerkiksi itse aktiivisesti mukana Europeanassa, Time Machinessa sekä ECHOES-hankkeessa.

Harrastelijamaisesta toiminnasta on siis tullut ammattimaista ja kansainvälistä. Tämä ei olisi ollut mahdollista ilman koulutettua ja ammattitaitoista henkilökuntaa – suuri kiitos kuuluu jo reilut 15 vuotta arkistossa toimineille arkistonhoitaja **Maaret Storgårdsille** sekä järjestelmäasiantuntija **Jouni Eerolalle**.

Musiikkiarkistossa on vain kolme työntekijää, mutta ammattitaitoisen henkilökunnan sekä aktiivisen, monipuolisen ja tulevaisuuteen katsovan yhteistyömme ansiosta vaikutuksemme on mielestäni selvästi ”kokoamme suurempi”.

Musiikkiarkisto muuttaa uusiin tiloihin tänä syksynä, mitkä tekijät ovat muuton syynä?

Muuton syy oli yksinkertainen: tarvitsimme uuden arkistotilan aineistoillemme. Me olemme vuokranneet arkistotilan Työväen Arkistolta, mutta nyt he tarvitsevat tilan omille aineistoilleen, jotka karttuvat jatkuvasti. Meillä oli suuri onni löytää Roihupellosta kiinteistö, jossa on aikaisemmin toiminut Säteilyturvakeskus. Olemme vuokranneet sieltä STUK:n entisen noin 210 neliömetrin arkistotilan, jossa on arkistohyllyt ja kosteudensäätö valmiina. Lisäksi meillä on pienehkö noin 100 neliön toimistotila rakennuksen 5. kerroksessa.

Millä aikataululla muutto tapahtuu?

Tätä kirjoitettaessa kaikki 1200 hyllymetriä on jo siirretty Roihupeltoon, samoin osa AV- ja IT-laitteista. Toimiston osalta muutto valmistuu marraskuun 2024 loppuun mennessä.

Miten muutto vaikuttaa arkiston palveluihin?

Meillä on ollut asiakaspalvelu kiinni muuton takia kesästä lähtien. Avamme jälleen tammikuussa, jolloin kaiken pitäisi olla uusissa toimitiloissa paikoillaan. Meillä tulee olemaan entiseen tapaan käyttäjiä varten tutkijahuone, joka tulee varata etukäteen. Lisäksi erityisesti äänilevykokoelman tutkimista varten on käytössä toinenkin huone. Palveluiden taso on sama kuin aikaisemmasakin toimipaikassamme.

Musiikkiarkistossa säilytettävä Suomen Äänitearkiston suomalaisten 78-kierroksen levyjen kokoelma on valittu Unescon Maailman muisti-ohjelman kansalliseen rekisteriin. Miten tähän päädyttiin?

Ehdotuksen kokoelman liittämistä rekisteriin teki Musiikkiarkisto, joka on vuodesta 2017 lähtien omistanut kokoelman ja vastannut sen säilyttämisestä. Tätä kokoelmaa on kartutettu Äänitearkiston vapaaehtoisten toimesta jo lähes 60 vuotta, ja se on maailmankin mittakaavassa harvinaisen täydellinen. Voidaan jopa todeta, että sellaisia ääniraitoja, jotka kokoelmasta vielä puuttuvat, ei kukaan ole vielä löytänyt.

Meillä on erinomaisesti toimiva yhteistyö Äänitearkiston kanssa - he käyttävät kokoelmaa omaan tutkimus- ja diskografiseen työhönsä sekä täydentävät edelleen kokoelmaa, mikäli löytävät siitä vielä puuttuvia levyjä. Olemme erittäin iloisia siitä, että kokoelma pääsi Maailman muistin kansalliseen rekisteriin, sillä se on osoitus kokoelman kulttuurihistoriallisesta arvosta, mutta myös tunnustus Äänitearkiston jäsenten vuosikymmenten mittaisesta työstä.

Musiikkiarkisto tekee näyttelyiden muodossa yhteistyötä kirjastojen kanssa, kertoisitko tästä.

Vaikka olemme nimenomaan arkisto, meille on kertynyt jonkin verran musiikkiin liittyvää esineistöä, vaikka otammekin vastaan esineitä vain erityistapauksissa. Meillä on myös paljon muuta sellaista aineistoa, joka soveltuu näyttelytoimintaan kuten valokuvia, julisteita, nuotteja ja äänilevyjä. Omat resurssimme eivät riitä näyttelytoimintaan, mutta olemme vuosien varrella tehneet yhteistyötä kirjastojen kanssa. Mikäli kirjasto haluaa rakentaa omiin tiloihinsa musiikki-aiheisen näyttelyn, niin olemme lainanneet aineistoja ja auttaneet näyttelyn suunnittelussa.

Miltä Musiikkiarkiston ja koko arkistoalan tulevaisuus mielestäsi näyttää?

Arkistoalan tulevaisuus näyttää tällä hetkellä tietysti huolestuttavalta, kun kulttuuriperintöalojen rahoitusta leikataan. Esimerkiksi Museovirastossa on parhaillaan käynnissä koko henkiöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut.

Kulttuuriperintöalan digitalisointi tuo mukanaan haasteita, mutta toisaalta se tarjoaa aivan uudenlaisia mahdollisuuksia esimerkiksi aineistojen saatavuuden tai käyttökokemuksen parantamiseksi. Musiikkiarkiston resurssit pienenä organisaationa ovat tietysti rajalliset, mutta olemme silti yrittäneet kehittää jo 2000-luvun alusta lähtien toimintaamme proaktiivisesti, jotta pystyisimme vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Tässä on ollut avainasemassa kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö.

Jatkossa kansainvälisen yhteistyön merkitys korostuu entisestään, sillä EU näyttää kehityksen suunnan. Itse näen, että on tärkeää olla mukana erilaisissa kansainvälisissä työryhmissä ja verkostoissa, jotta pääsee itsekin vaikuttamaan siihen, minne ollaan menossa. Ja verkostojen kautta pääsee mahdollisesti myös mukaan kansainvälisiin hankkeisiin, jotka lisäävät resursseja sekä mahdollisuuksia kehittää toimintaa.

Tulevaisuudessa on siis haasteensa, mutta itse näen että täytyy olla rohkea ja katsoa eteenpäin. Mikäli keskittyy puolustamaan saavutettuja etuja, toiminta näivettyy tai jopa loppuu kokonaan ennen pitkää, kun toimintaympäristö muuttuu yhä kasvavin loikkauksin. Aktiivisuus ja yhteistyö ovat korvaamattoman tärkeitä! ■

Musiikkiarkisto muuttaa uusiin tiloihin syksyn 2024 aikana. Kuva Juha Henriksson.

Musiikkikirjastolaiset digiloikkaa pohtimassa – avoin musiikkikirjastopäivä Turussa 11.6.2024

● Teksti ja kuvat **Ari-Pekka Lauhakari** ja **Tiina Tolonen**

Turun Taideakatemia sisäänkäynti. Kuva Ari-Pekka Lauhakari.

Kaikille kirjastosektoreille avoin musiikkikirjastopäivä järjestettiin Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemia tiloissa 11.6.2024. Päivä edelsi itsenäisenä tapahtumana Turussa 12.–13.6. järjestettyjä valtakunnallisia AMK-kirjastopäiviä, ja tätä synergiaetua haluttiin hyödyntää musiikkikirjastolaisten osalta. Ohjelmaan sisältyi erilaisia esityksiä sekä paneelikeskustelu kirjastojen digiloikasta. Yhteisen iltapäivän kruunasi tutkija- tohtori **Anna-Elena Pääkkölä** Turun yliopistosta kertomalla hänen ja **Tiina Käpylän** yhdessä kirjoittamasta teoksesta *Lailasta Almaan - suomalaisten naisten populaarimusiikin historia*.

Ajatus yhteisen musiikkikirjastopäivän järjestämisestä syntyi syksyllä 2023, kun *Intervallin* numerossa 2/2023 **Silja Hammo** ja **Suvi Pukero** Taidekirjasto Sigynistä lausuiivat ääneen asian, jota moni meistä on päässään vuosikausia pyöritellyt: ”Toivoisimme yhteistyötä erityisesti taide- ja musiikkialan kirjastojen kanssa sekä paikallisesti että kansallisesti.” Tiedossa oli, että kesäkuussa 2024 Turussa järjestettäisiin AMK-kirjastopäivät, joiden kylkeen tällainen musiikkipainotteinen tapahtuma sopisi järjestävän tahon mielestä vallan mainiosti. Vetovastuun päivän järjestämisestä ottivat Suvi Pukero ja **Pauliina Isomäki** Turun ammattikorkeakoulusta yhdessä **Tiina Tolosen** kanssa.

Taideravintola Sigynissä nautitun lounaan jälkeen osallistujat asettuivat tapahtumapaikkana toimineeseen Taideakatemian Kuvateatteriin. Paikalle saapuneiden henkilöiden lisäksi verkossa tilaisuutta seurasi parhaimmillaan kaikkiaan 31 henkilöä. Tilaisuuden avasi Turun amk:n tietopalvelupäällikkö **Marita Ahola**, joka puheenvuorossaan herätteli osallistujia pohtimaan maailmaa ilman musiikkia. Ahola kertoi myös kysyneensä tekoälyltä musiikkikirjastosta, mihin tekoälyn vastaus oli selkeä ja varmasti linjassa sen kanssa, jonka musiikkikirjastolaiset jo hyvin tietävät: musiikkikirjastot ovat poskettomia aarreaittoja. Avauspuheessa luodattiin myös tekoälyn ja meneillään olevan murroksen näkymiä ja siirryimme näin luontevasti lähemmäs päivän paneelikeskustelun aihepiiriä.

Musiikkikirjastot ovat poskettomia aarreaittoja.

~AI

Musiikkiaineistojen haun uusista kehityssuunnista Finnassa

Päivän avauksen jälkeen oli vuorossa **Serafia Kari** Kansalliskirjaston Finna-palveluista. Hän kertoi Finnan hakutoimintojen tulevista muutoksista musiikkiaineiston näkökulmasta sekä vastasi osallistujilta tulleisiin ennakkokysymyksiin.

Serafia Karin mukaan Musiikin metatiedon asiantuntijaryhmä Muusasta on tullut toivetta siitä, että Marc21-formaatin esityskokoonpanokenttä 382 olisi helpommin haettavissa. Nähdyn ja kuullun esityksen perusteella kehityssuunta Finnassa vaikuttaa lupaavalle ja erityisesti taide-musiikin puolella 382-kenttää hyödynnetään jatkossa siten, että erilaisten soitinkokoonpanojen hakeminen tulee mahdolliseksi tarkennetun haun rajaimen avulla. Kysymys tilaisuudessa kuuluikin, kuinka 382-kenttä kannattaisi indeksoida ja miten hakurajain kannattaisi toteuttaa. Finna-toimiston ratkaisuehdotuksena oli kahden uuden indeksikentän eli **performer_str_mv** (osakentät \$a, \$b, \$d, \$p, \$v) ja **performer_total** (esiintyjien määrä osakentästä \$s) luominen.

Serafia Kari kysyi tässä kohtaa myös yleisöltä mielipidettä siitä, mihin kaikkiin kysymyksiin tämän ratkaisun tulisi kyetä vastaamaan. Finnan fasettirajauksen puolella toiminto tulisi näkymään siten, että soitinlistalta voisi rajata haluamansa soittimen, mutta tässä on ongelmana soitinten suuri määrä. Asia on mahdollista ratkaista ekonomisemmin soitinten nimen hakupalvelulla. Tilaisuuden osallistujat pohtivat yhdessä kuinka ratkaista lisävalinnaisen soittimen ongelma, ja se miten se tulisi kirjata Marc21:ssä. Yleisöstä huomautettiin vanhempien aineistojen metadatan puutteista, näistä esimerkiksi soittimien lukumäärät saattavat puuttua kokonaan. Myös Melindan vanha metadata on joiltain osin puutteellista. Tämä liittyy osin myös siihen, että kirjastokentällä on käytössä useita erilaisia metadataformaatteja, joita siirretään Finnan omaan indeksiin (mappaus). [Mappaustaulukko](#) löytyy Kiwi.fi-palvelusta.

Genrehaun ominaisuudet puhuttivat osallistujia, ja siihen toivottiin tarkempia genreen liittyviä aika - paikka yhdistelmien hakumahdollisuuksia. Serafia Kari esitteli genretoiminnossa olevaa mahdollisuutta käyttää aihehakuna paikkatietoa, joka näin käytettynä avaa sijaintinäkömän kartan asiakkaalle.

Litterointiongelmat ovat yhä olemassa, mutta toimijahaun kautta varianttinitimet tulevat nyt paremmin haettaviksi: varianttiniirikastuksen avulla voidaan saada kaikki linkattua haun puolelle. Yleisökysymyksistä esiin nousi mahdollisuus yhtenäistetyllä nimikkeellä hakemiseen,

mihin Serafia Kari vastasi, että yhtenäistettyjen nimikkeiden luetteloille olisi saatava Finnan kannalta pysyvyys ja paikka, jonka jälkeen ongelmanratkaisu olisi helpompi toteuttaa.

Hyvä hoksautus Serafia Karilta meille kaikille oli Finnan asiakaswikin käyttäminen tiedonhaun opetuksen apuna. Asiakaswikistä löytyy Finnan koulutusmateriaalit verkossa, esimerkiksi [Finnan perusteet -verkkokurssia](#) voi jokainen linkittää omiin oppaisiin.

Musiikintiedonhaku.fi

Tiina Tolonen ja **Maaria Harviainen** esittelivät Musiikintiedonhaku-verkkosivustoa. Musiikintiedonhaku.fi on Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen sisällä toimivan Muska-ryhmän projekti, jonka tarkoituksena on ollut luoda kaikille avoin musiikin tiedonhakuun opastava sivusto. Esitelyn johdannoksi Tiina Tolonen luki Musiikkikirjastoyhdistyksen hallituksen puheenjohtajana toimivan **Marko Niemelän** tervehdyksen Turun päivään osallistujille. Tervehdyksen kautta muistutettiin yhdistyksen juhluvuodesta, Suomen musiikkikirjastoyhdistys täytti toukokuussa 45 vuotta.

Keväällä 2023 avattu Musiikintiedonhaku-sivusto kokoa kuratoidusti yhteen erilaisia musiikin tiedonlähteitä, kokoelmia ja arkistoja. Ajatuksena on, että sivuston tarjoama informaatio tukee musiikin tiedonhankinnan opetusta ja tarjoaa apua kenelle tahansa erilaisiin musiikkiin liittyviin tiedontarpeisiin. Sisältöä ei ole sidottu mihinkään oppilaitokseen tai opetuksen asteeseen. Maaria Harviainen kertoi, että Muska-ryhmä on saanut keväällä 2024 Suomen Kirjastosäätiöltä pienen apurahan, joka tullaan käyttämään sivuston graafisen ulkoasun sekä käytettävyyden kehittämiseen. Sivustoa ei ole tarkoitus kääntää englannin kielelle, vaan se on kohdistettu suomenkielisille käyttäjille.

Maaria Harviainen kertoi myös, että sivustoa tuottavassa työryhmässä on tunnistettu selkeä puute sivuston sisältöön liittyen, siitä puuttuvat toistaiseksi populaarimusiikin tiedonhakuun liittyvät esimerkit. Tähän toivottiin apua asiasta kiinnostuneilta musiikkikirjastolaisilta esimerkiksi elävästä elämästä olevien tiedonhaketapausten jakamisena. Kiinnostuneet voivat laittaa viestiä: info@musiikintiedonhaku.fi.

Paneelikeskustelussa kuultiin mielenkiintoisia puheenvuoroja

Digiloikka-teemaista paneelikeskustelua veti kirjasto- ja tietopalvelun päätoimisena tuntiopettajana Turun ammattikorkeakoulussa toimiva Pauliina Isomäki, säveltäjä ja pitkän linjan musiikkikirjastoammattilainen. Paneeli koostui laajalla skaalalla aiheen ympärillä toimivista henkilöistä eli edustajia oli musiikin harrastajasta musiikkialan ammattilaiseen ja kirjastoalan opiskelijasta kirjastoalan ammattilaisiin. Paneelin jäseninä olivat **Heli Aalto, Jari Klemetti, Jukka Laakso, Anna Kanerva Lamppu** ja **Olli-Pekka Tuomisalo**.

Keskustelu avattiin tutustumalla yleisten kirjastojen musiikkiaineistojen hankinta- ja lainaustilastoihin vuodelta 2023, jotka kertoivat nuottien lainauksen vähentyneen vain 13 %, mutta äänitteiden jopa 49 %. Huomio kiinnittyi siihen, että nuottien osalta hankinnoissa näyttää olevan iso pudotus huolimatta siitä ettei vastaavaa näy lainauksen osalta. Panelistit totesivat tilanteen vaihtelevan organisaatiokohtaisesti. Esimerkiksi amk-kirjastoissa on hyvin pitkälti hankittuna sellainen peruskokoelma, joka palvelee musiikin opiskelijoita kattavasti vuodesta

Paneelikeskustelu on alkamassa. Kuva Ari-Pekka Lauhakari.

toiseen. Nuottiaineiston osalta ei myöskään ole tarvetta tehdä poistoja aineiston vanhenemisen vuoksi, 1700-luvun sävellykset ovat aivan yhtä relevantteja kuin nykysävellykset. Yleisesti todettiin, että verkossa avoimesti olevat palvelut, kuten IMSLP saattavat jopa korvata hankinnan tarpeen. Musiikkia myös harrastetaan, ja soittamaan sekä laulamaan opetellaan nykyisin monilla erilaisilla tavoilla, kuten esimerkiksi Rockway.fi-musiikkipalvelun avulla, joka tarjoaa myös nuotit opetuksen tueksi. Panelistit totesivat myös tarpeiden erilaisuuden yleisten ja erikoiskirjastojen välillä vaikuttavan hankintojen tekemiseen.

Olli-Pekka Tuomisalo kommentoi säveltäjänä nuottiaineiston osalta myös, että niitä liikkuu nykyisin paljon myös säveltäjiltä suoraan tarvitsijoille, sekä paperisena että digitaalisesti. Nämä ovat kustantamatonta aineistoa, jota kirjaston hyllyistä ei olisi edes saatavissa. Paneelissa todettiin, että suomalaiset nuottikustantajat eivät juurikaan enää kustanna kotimaista marginaalimpaa musiikkia, mutta Music Finland (aiemmin Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus) toimii hyvänä uuden taidemusiikin välittäjänä. Yhteisesti todettiin myös, että kaikkea uutta on mahdotonta hankkia, koska säilytystilojen koko tulee hyvin äkkiä vastaan erityisesti, kun myös tiloista on jouduttu leikkaamaan.

Paneelissa käytiin mielenkiintoinen keskustelu e-nuoteista, erityisesti niiden hankinnan haasteista. E-nuottien maailma on hyvin kimurantti vaihtelevien lainaus- ja käyttömahdollisuuksien sekä hinnoittelun vuoksi. Oppilaitosten kirjastoissa törmätään usein sähköisten nuottipalveluiden hankkimisen mahdottomuuteen, koska niiden hinta perustuu usein koko oppilaitoksen FTE-lukuun, joka siis määräytyy opiskelijoiden kokonaismäärän mukaan. Jos oppilaitoksessa, esimerkiksi ammattikorkeakoulussa on 10 000 opiskelijaa, joista musiikin opiskelijoita vain 100, karkaa hinta täysin ulottumattomiin. Oppilaitoskirjastot ovat avoimia kirjastoja, joihin voi asiakkaaksi tulla kuka tahansa. Nämä asiakkaat jäävät kuitenkin e-nuottien käytön ulkopuolelle, sillä sinne mihin niitä on voitu hankkia, on käyttöoikeus yleensä ainoastaan talon opiskelijoilla. Oma lukunsa on vielä palvelujen laiteriippuvuus, joka saattaa luoda kynnyksen aineiston käytölle eli muodostaa teknologisen saavutettavuusongelman. Tilausta erilaisille e-aineistoille todennäköi-

sesti on, mutta se vaatii vielä muutoksia opetuksen painopisteiden osalta. Hyvä havainto paneelin osallistujilta oli myös se, että asiakkaat ovat jo omalta osaltaan saattaneet tehdä digiloikan. He eivät välttämättä edes lainaa tarvitsemaansa nuotteja, vaan pelkästään skannaavat ja digitoivat niitä.

Paneelissa keskusteltiin myös kansallisten lisenssien tarpeesta musiikin e-aineistoihin. Vielä toistaiseksi ajatus vaikuttaa kaukaiselta, jopa utopistiselta, sillä vasta avautuneen kansallisen E-kirjaston luominenkaan ei ole ollut mikään helppo prosessi. Nuottien kustannusmaailma on hajaantuneempi kuin kirjojen ja käyttäjäryhmät ovat pieniä, mutta musiikkikirjastolaisten tehtävänä on seurata kehitystä. Yhteisesti todettiin, että meiltä ehkä puuttuu tietoa tiedosta, emme tiedä mitä kaikkea on saatavissa ja kuinka voisimme näitä reflektoida asiakaskunnallemme. Pauliina Isomäki heitti panelisteille pureksittavaksi kysymyksen siitä, pitäisikö Suomessa tuotetulle musiikille olla oma e-kirjasto. Tähän saatiin mielenkiintoisia kommentteja sekä panelisteilta että etäosallistujilta. Kaikkineen hyvä ajatus, johon sisältyy kuitenkin lukuisa määrä erilaisia haasteita.

Äänitteiden osalta todettiin sekä lainauksen vähentyminen että hankintojen entistä tarkempi fokusointi. Hankinnoilla on usein yhteys omaan instituutioon. Paneelissa käytiin erittäin mielenkiintoista keskustelua hankintojen perusteista ja marginaalitoimijoiden hengissä säilymisestä. Kirjastot ovat olleet tärkeitä, jopa elintärkeitä tukijalkoja pienkustantajille. Jopa yhden fyysisen levyn myyminen tuo enemmän rahaa kuin striimipalvelut. Etäosallistujien joukosta heitettiin idea siitä, että musiikin äänitehankintoja hajautettaisiin siten, että löytyy kansallisesti kellovia, helposti liikuteltavia ja hyvin kuratoituja erikoiskokoelmia tai kokoelmien osia.

Pauliina Isomäki totesi kotimaisuuden olevan tärkeän asian myös kirjallisuuden kentässä ja kirjaston olevan tässä vahva ja tukeva toimija, mutta miten nähdään vastaavasti musiikkikirjasto musiikin tukijalkana? Panelistit ihmettelivät alun tilastoihin viitaten, että mitä kaikkea tilastot oikeasti kertovat ja että onko olemassa tilastoharhoja. Tässä kohtaa tuotiin esille myös se, että aineistoa on turha hankkia, jos sitä ei saada näkyville. Onko joka puolella Suomea tarvittavaa musiikkiaineiston kuvailuosaamista. Muodostuuko musiikin kuvailijoista jonkinlainen saataavuuden pullonkaula?

**Paneelikeskustelun
päätteeksi osallistujilta
ja yleisöltä kysyttiin,
millainen on
heidän toiveidensa
musiikkikirjasto.
Vastauksia tuli laidasta
laitaan:**

Sellainen, missä perinteinen toiminta ja välttämätön digi olisivat hyvässä tasapainossa.

Paikka, missä voi hakea painettuja, päästä selailemaan niitä, kyetä inspiroitumaan, tehdä löytöjä, asiantuntijat käytettävissä.

Jos lainsäädäntö antaisi periksi, niin mahdollisuutena digitaalinen lainaus omista painetuista, digirepresentaatiot.

Painettuja nuotteja, äänitteitä, kirjallisuutta laajalla skaalalla, törmäyttämistä, palvelua, asiantuntijuutta, laitteita joilla eri formaatteja voi käyttää, soittohuoneet, akustinen piano, kitara yms. kuulokkeiden korjausnurkka jne.

Asiakkaiden näköinen elävä kohtaamispaikka musiikin ystäville.

Musiikinkuuntelu - hifi kokemus, erikoistuminen, kokemus, kuvailutaidot, tapahtumat, musiikkipelit

Naisartisteja suomalaisen populaarimusiikin historiassa

Päivän päätteeksi saimme kuulla tutkijatohtori ja muusikko Anna-Elena Pääkkölän kertomana tarinan siitä, miten hänen ja FT Tiina Käpylän kirjoittama teos *Lailasta Almaan: Suomalaisten naisten populaarimusiikin historia* on syntynyt.

Kirjan taustalla on Tiina Käpylän vuonna 2019 Musiikkimuseo Fameen tuottama naisten populaarimusiikkitoimijuutta käsitellyt näyttely, johon tehtyä työtä Pääkkölä ja Käpylä kirjassaan jatkavat. Kirja lähtee etenemään 1950-luvulta **Laila Kinnusesta** ja päättyy 2010-luvulle **Alma Mieltiseen** ja käy läpi populaarimusiikin aikakaudet, tyyliä ja genret. Kirjastoalan ammattilaiset todennäköisesti ajattelivat, että Käpylä ja Pääkkölä ovat menneet kirjastoon hakemaan tietoa kirjaansa varten. Totuus olikin toisenlainen, sillä kymmenien tekijähaastattelujen ohella Anna-Elena Pääkkölä kertoi omalta osaltaan tärkeinä tiedonlähteinä mm. divarit, joiden levytarjontaa hän oli penkonut sekä televisio-ohjelmat, nettisivut sekä erilaiset arkistot. Todennäköisesti hänen kirjahyllynsä on paisunut projektin myötä melkoisesti, sillä lähdekirjallisuutta oli divareista ostettu kotiin omaan kokoelmaan.

Kirjan ehdotonta pääsisältöä on naisten tekijyyden ja toimijuuden esille nostaminen. Pääkkölä viittasi esityksessään siihen, kuinka miesartisteista poikkeavalla tavalla naisartisteja saatetaan kohdella haastatteluissa ja kuinka kysymykset käsittelevät useimmiten muuta kuin naisen artistiutta tai musiikkiuraa, esimerkiksi vaatevalintoja tai parisuhdekuvioita. Naisartistin uraa käsitellään yleensä aika pintapuolisesti. Naisen kohdalla nostetaan aina esiin sukupuoli, ikinä et voi olla pelkästään kitaristi tai laulaja, vaan olet naiskitaristi tai naislaulaja. Esitys valaisi lisäksi hyvin sitä, kuinka haasteellista on ollut muuttaa kaikki löydetty tieto kirjaa varten luettavaan ja analyttävään muotoon.

Taidekirjasto Sigyn

Halukkaille oli päivän loppuun järjestetty mahdollisuus tutustua Taidekirjasto Sigyniin, joka on Turun konservatorion ja Turun ammattikorkeakoulun yhteinen kirjasto. Entiseen köysitehtaaseen ja telakkahalliin kunnostetut tilat hivellivät moderneihin lasipalatsiin tottuneita silmiä rouheilla teräsrakenteilla, jotka muistuttivat hienosti rakennuksen historiasta. Yhteinen päivämme päättyi lämpimissä tunnelmissa, toivottavasti tämä tapaaminen ei jäänyt ainutkertaiseksi! Saaduissa palautteissa toivottiin, että vastaavanlaisia tilaisuuksia järjestettäisiin myös tulevaisuudessa. Mikähän taho ottaisi kopin? ■

Taidekirjasto Sigyn. Kuva Tiina Tolonen.

Ilahduttavaa palautetta Turun musiikkikirjastopäivästä

● Teksti **Tiina Tolonen**

Lähetimme Turun musiikkikirjastopäivän jälkeen osallistujille lyhyen palautekyselyn. Kyselyn avulla halusimme selvittää, mitä mieltä musiikkikirjastopäivästä ja sen tarpeellisuudesta oltiin sekä myös sitä, tulisiko tällainen päivä järjestää uudestaan.

Palautekyselyyn vastasi 16 osallistujaa, joista 14 oli sitä mieltä, että musiikkikirjastopäivän sisältö oli ehdottomasti hyödyllinen. Tämä ilahdutti kovasti tilaisuuden järjestäjiä, sillä kevään aikana ohjelmaa mietittiin paljon, ja haluttiin saada siitä mahdollisimman monipuolinen sekä mielenkiintoinen.

Halusimme myös tietää olisivatko osallistujat kiinnostuneet myös tulevaisuudessa vastaavanlaisista päivistä ja minkälaisesta sisällöstä he olisivat kiinnostuneita. Tässä muutama poiminta vastauksista:

Toivoisin ja olisin kiinnostunut esimerkiksi työpajoista, joissa voitaisiin kehittää toimivia yhteistyöverkostoja musiikkikirjastojen kesken.

Tämän alan tapahtumia ei ole yhtään liikaa, joten mieluusti soisi järjestettävän jatkossakin.

Kyllä! Musiikkikirjastoasioiden akuutit hankalat asiat ovat aina se hyvä aihe.

Kyllä, musiikkikirjastotyön eri sektoreiden asioita, ajankohtaisia asioita eri kirjastoista, erilaisia arkityön ongelmien tai muuten kiinnostavien asioiden ratkaisuja, tarvikehankinnat...

Kyllä, aiheena voisi olla enemmänkin, miten kehittää musiikkipalveluja vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Yhteiset keskustelut, verkostoituminen ja yhteistyön tiivistämisen tarve nousi selvästi esiin vastauksissa sekä koulutustarve musiikin kuvailun sekä tiedonhaun osalta. Vastaukset eivät olleet yllättäviä, sillä viime vuosina on tapahtunut paljon suuria muutoksia. Niiden perässä pysyminen voi aiheuttaa tyypillisesti täydellisyyteen pyrkivälle kirjastolaiselle ahdistusta ja pelkoa. Muutosten osalta voi myös miettiä sitä, minkälainen on tulevaisuuden musiikkikirjastolainen ja minkälaista osaamista heiltä vaaditaan? Vai tuleeko heistä kenties katoavaa kansanperinnettä...

Lopuksi oli annettu tila avoimelle palautteelle. Niissä kiiteltiin tilaisuuden järjestämistä hybridinä, sillä välimatkat ja säästötoimet estävät usein osallistumisen lähitapahtumiin. Tilaisuuden todettiin toimineen hyvin myös etänä, siitä suuri kiitos kuuluu Turun ammattikorkeakoululle. Tilaisuuden ilmapiirin todettiin olleen kiva, rento ja kollegiaalinen. Siitä voimme kiittää erityisesti osallistujia, jotka loivat tilaisuuteen mukavan ja luottamuksellisen hengen, jossa pystyttiin välillä jopa värikkäästi tuulettamaan ajatuksiamme.

Toki myös kriittistä palautetta annettiin, ei siis pelkkää hehkutusta. Emme ehkä tuoneet riittävän selvästi esille sitä, että järjestävästä tahosta riippumattomista syistä yleisten kirjastojen edustaja jäi pois paneelikeskustelusta. Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen esittelykin koettiin turhauttavaksi. Ohjelma yritettiin kuitenkin rakentaa siten, että se olisi riippumaton siitä mikä on osallistujan taustaorganisaatio ja tehdä tutuksi myös edellä manittua yhdistystä ja sen toimintaa kun se esimerkiksi musiikkikirjastopäivässä esitellyn Musiikintiedonhaku.fi- sivuston taustalla vahvasti vaikuttaa.

Turun musiikkikirjastopäivä järjestettiin valtakunnallisten AMK-kirjastopäivien synergiaedun avulla. Mistähän löytyisi sellainen taho, joka seuraavan yhteisen tilaisuuden haluaisi järjestää? Avointa keskustelua ja yhteistyömahdollisuuksien selvittämistä kannattaa ehdottomasti jatkaa. ■

Teosluettelon taustat ja tarinat – Heikki Poroilan sukellus Leevi Madetojan musiikkiin

● Kysymykset **Marko Niemelä**

Heikki Poroila vie lukijan syvälle **Leevi Madetojan** musiikin maailmaan uudessa, laajassa teosluettelossaan. **Sibeliuksen** varjossa toiminut Madetoja on suomalaisen musiikin keskeisiä hahmoja, jonka sävellystyötä Poroila syventää ennen julkaisemattomien materiaalien valossa. Teosluettelon myötä aiemmin suppeasta Madetoja-tiedosta on muodostunut tarkempi ja vivahteikkaampi kuva. Poroila toivoo teoksensa avaavan Madetojan musiikin maailmaa uudesta näkökulmasta ja tarjoavan uutta tietoa niin tutkijoille kuin musiikin ystäville

Mikä sai sinut valitsemaan juuri Leevi Madetojan teoksesi aiheeksi?

Ajattelin, että Leevi Madetojan oli ja on Sibeliuksen varjossa toimineen ”kakkoskaartin” keskeisiä säveltäjiä, josta vuonna 1987 julkaistu teosluettelo auttaa perustarpeisiin, mutta josta halusin saada tarkemman kuvan. Tämän jälkeen tuosta kaartista on käsittelemättä vain **Toivo Kuula**, jonka tilanne on vähän samanlainen kuin Madetojan kohdalla. Teosluettelo on, mutta ei kovin tarkka ja syvältä tutkittu.

Mitä erityistä Madetojassa on säveltäjänä, joka herätti kiinnostuksesi?

Olen kuunnellut Madetojan orkesteri- ja pianomusiikkia aika paljon eli hänen musiikkiinsa minulla on ollut myös henkilökohtainen suhde. 1970-luvun lopulla Tampereella opiskellessani kuulin ilmaiskonsertissa – muunlaisiin ei ollut varaa – Madetojan *sinfonian nro 3, op. 55 Paavo Raution* johtamana versiona. Se oli valtava elämys, joka teki Madetojasta minulle läheisen säveltäjän.

Millaisia haasteita kohtasit projektin aikana, ja miten ne ratkaisit?

Erkki Salmenhaaran ja **Seija Lappalaisen** vuonna 1987 julkaisemassa teosluettelossa on opusnumeroiduista teoksista tarjolla riittävä perustieto, mutta halusin selvittää tarkemmin, mitä niiden lisäksi ehti syntyä. Yleisenä haasteena oli selvittää, kuinka tarkan kuvan 1980-luvun tietämys Madetojasta säveltäjänä antoi. Viimeistään siinä vaiheessa, kun sain eteeni Kansalliskirjaston erikoislukusaliin mapin ”Sekalaista”, ymmärsin käsitteleväni aineistoa, jota esimerkiksi Salmenhaara ei näytä tunteneen. Ilman kapellimestari **Sasha Mäkilän** apua en olisi usein ilman tunnistetietoja olevien käsikirjoitusfragmenttien kanssa päässyt kovinkaan pitkälle. Onnekseni Mäkilä on ollut itsekin Madetojan kimpussa ja toimi auliisti tunnistusapuna ja ennen muuta sävellysten syntyajankohtien arvioijana.

Vielä suuremman haasteen synnyttivät Madetojan vuonna 1939 **Heikki Klemetin** kanssa tekemät virsisovitukset, joita on erittäin paljon ja joiden autenttisuus (Madetojan vai Klemetin tekemä) on ollut hyvin epäselvää. Täytyy myöntää, että monelta osin se jäi edelleen epäselväksi. Tunnetusti myös virsitekstien ja sävelmien alkuperä on yrityksistä huolimatta edelleen suurelta osin arvailua.

Mitä uusia tai yllättäviä löydöksiä teit Madetojan teosten tutkimisen aikana?

Erkki Salmenhaara on elämäkerrassa antanut ymmärtää, ettei Madetoja jättänyt jälkeensä juuri lainkaan luonnoksia. Tämä osoittautui harmilliseksi väärinkäsitykseksi, jonka seurauksena kokonaiskuva ei muuttunut, mutta tarkentui merkittävästi sitä kautta, että tiedämme nyt lukuisten sävellyshankkeiden ja -aikomusten vaiheista. Ehkä merkittävin löytö, jossa Sasha Mäkilä oli keskeisesti mukana, oli havainto, että Madetoja suunnitteli vuonna 1911 kahden orkesteriteoksen opusta 11, mutta lopulta vain suunnitelman teos numero 2 eli tuntemamme *Tanssinäky* toteutui. Opuksen ensimmäisestä osasta löytyi kuitenkin luonnoksia, joiden perusteella työn alla oli myös teos *Yksin, op. 11, nro 1*.

Miten varmistit teosluettelon kattavuuden ja tarkkuuden?

Kuten aina, oli pengottava läpi kaikki mieleen tulevat paikat, joissa voisi piileskellä huonosti tunnettuja tai jopa tunnistamattomia käsikirjoitusdokumentteja. Madetojan kohdalla Kansalliskirjastoon on onneksi keskittynyt suurin osa säilyneistä aineistoista, vaikka myös Fennica Gehrmanin arkistosta eli entisen Fazer-konsernin historiallisista aarteista löytyi tarkemmalla tutkinnalla paljon käsikirjoituksia, joidenärkevin sijoituspaikka on Kansalliskirjastossa. Vuoden 1987 luettelossa suhteellisen niukalle huomiolle jäänyt sävellysten julkinen vastaanotto oli nyt mahdollista dokumentoida varsin tarkasti sen ansiosta, että Kansalliskirjasto on digitoinut hyvin kattavasti Madetojan elinkaaren aikaiset sanoma- ja aikakauslehdet. Ainoita lehtiä, joita jouduin lukemaan alkuperäisessä asussaan oli *Jaana*-lehden vuosikerta 1974, jossa ilmestyi moniosainen elokuvaohjaaja **Teuvo Tulion** muistelmasarja – itse asiassa ainoa suomenkielinen Tulio-biografia! Tulion muistelmat selvensivät suuresti, vaikka eivät yksityiskohtaisesti kadonneen elokuva-musiikin *Taistelu Heikkilän talosta* ja Madetojan yhteyttä. Ei ole liioittelua todeta, että ilman Kansalliskirjaston hienosti hoidettua musiikkikäsikirjoitusten kokoelmaa (kiitokset **Petri Tuoviselle** ja hänen tiimilleen!) ja tutkijan aarreaittaa eli digoitujen lehtien kokoelmaa teosluettelosta ei olisi tullut yhtä kattavaa ja tarkkaa kuin nyt. Mistä ei seuraa, etteikö paljon tutkittavaa olisi jäljellä, mutta tästä on helpompi edetä uusiin suuntiin.

Miten toivot teosluettelon hyödyttävän tutkijoita, muusikoita ja musiikin ystäviä?

Tiedän jo pitkäaikaisesta kokemuksesta, että säveltäjien teosluetteloiden tärkeimpiä käyttäjiä ovat kirjastojen luetteloiden ohella musiikkitoimittajat, ohjelmistoa suunnittelevat muusikot ja yhteisöt sekä tietenkin ne harvat tutkijat, jotka nykypäivänä pitävät yllä jo kuolleiden säveltäjien musiikkiin kohdistuvaa tutkimusperinnettä. Ehkä yhtä vähän on niitä musiikin harrastajia, joiden intohimo kohdistuu yksittäisten säveltäjien tuotantoon myös tuttujen teosten takana.

Miten laajempi yleisö voisi hyödyntää tätä työtä?

Itse ajattelen, että vaikka tällaiset teosluettelot ovat marginaalista perustutkimusta, suurempi yleisö hyötyy niistä välillisesti sen kautta, että musiikkialan toimijat voivat kertoa teosten taustoista aiempaa enemmän, ohjelmistoon voidaan ottaa nykypäivän kuulijoille täysin uusia teoksia ja hienoimmissa tapauksissa saataville tulee yhden säveltäjän koko tietylle esityskokoonpanolle sävelletty tuotanto. Esimerkki tästä on **Jouni Someron** jo osaan 8 ehtinyt **Selim Palmgrenin** pianoteosten kokonaislevytys. Se ei olisi ollut tiedollisesti mahdollinen ennen vuonna 2014 julkaistua luetteloani ja käynnistyi aivan sattumalta, kun lomailin Someron Säyneisissä sijaitsevan kodin lähellä ja ehdotin lukuisia complete-projekteja jo toteuttaneelle Jounille kotimaista hanketta ”nyt, kun se alkaa olla mahdollinen”. Kokonaisuuteen tulee 11 levyä ja se on kotimaisessa katsannossa ainutlaatuinen kulttuuriteko ilman varakkaita mesenaatteja.

Onko sinulla suunnitelmissa uusia teosluetteloita tai muita projekteja lähitulevaisuudessa?

Edellä jo vihjailin Toivo Kuulasta, mutta suoraan sanoen se on täysin avoinna, en ole vakavasti harkinnut asiaa, vaikka siitä on vihjailtu kuulteni. Sen sijaan **Armas Järnefelt** on sikäli jo työpöydällä, että olen lupautunut apuriksi Järnefeltin tyttärenpoika **Mikko Sajarin** teosluettelohankkeeseen. Se pitäneen minut kiireisenä vuoden 2025, jolloin vietetään myös **Erkki Melartinin** syntymän 150-vuotisjuhlia, joihin olen Melartin-seuran sihteerinä kovastikin sekaantunut. Tiedossa on **Tuire Ranta-Meyerin** kirjoittama Melartin-elämäkerta, jonka sivuja olen koko syksyn oikolukenut sekä toimittamani kirjanen, jossa on Melartinin vuonna 1934 *Uuteen Suomeen* kirjoittama matkakirjoitussarja risteilyltä Intiaan ja Afrikkaan. Ja jotta ei syntyisi ainakaan itselle houkuttusta laiskotteluun, olen lupautunut kokoamaan kummienoni, graafikko **Erik Bruunin** lukemattomien töiden luettelon kevääksi 2026, jolloin maestro täyttää 100 vuotta. Tekemistä siis riittää.

Vaikka toimittaja ei rohkennut pyytää minulta Madetoja-suosikin nimeämistä, teen sen oma-aloitteisesti. Olen kuunnellut teosluetteloja tehdessäni kymmeniä kertoja osaa *Heinäväen polska* orkesterisarjasta *Maalaiskuvia, op. 77*. Tästä valloittavan hienosta ja eloisasta tunnelmakuvasta on olemassa vain yksi levytys, jonka **Arvo Volmer** teki Oulun kaupunginorkesterin kanssa vuonna 2000 Alba Recordsille. Kuuntele se pari kolme kertaa ja lupaan, että jäät koukkuun.

Lopuksi hurskas ja epäilemättä aika turha toive äänitteiden tuottajille sekä konserttien suunnittelijoille: Madetoja sävelsi useita musiikillisesti merkittäviä kantaatteja ja näyttämömusiikkeja, joita kukaan nykyisistä kuulijoista ei ole voinut kuulla, koska levytyksiä ja esityksiä ei ole. Tuokaa julkisesti ulottuville myös huonosti tunnettuja Madetojan sävellyksiä. Tehkää myös lopultakin Madetojan *pianotriosta op. 1* moderni levytys ja CD-julkaisu! Kiitos. ■

| Lähteet

Poroila, Heikki 2024. Pohjalainen rapsodia. Leevi Madetojan temaattis-bibliografinen teosluettelo. Helsinki, Honkakirja. 712 sivua: kuvitettu, nuotteja. Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen julkaisusarja; ISSN 0784-0322; 196. ISBN 978-952-69775-5-3, ISBN 978-952-5363-94-4 (Suomen musiikkikirjastoyhdistys)]

Pohjalainen rapsodia.

*Leevi Madetojan temaattis-
bibliografinen teosluettelo*

◀ Heikki Poroila ▶

Honkakirja

Musiikkikirjat, rakkauteni

● Teksti ja kuva **Marko Niemelä**

Pikkupoikana ihailin olohuoneemme tummaa, massiivista kirjahyllyä. Sieltä löytyivät muun muassa *Papillon*, *Kummisetä*, *Saattue Murmansiin*, 70-luvun vuosikirjat, Tapiolan eräkirjat sekä muita vanhempieni kirjakerhosta ja postimyynnistä tilaamia teoksia. Ruotsinkielisen tietosanakirjan isäni oli pelastanut kaatopaikkakuormasta. Tykkäsin erityisesti osasta Kunst. Pelasimme kirjalla isosiskoni kanssa peliä. Se, joka nauraa taideteokselle ensimmäisenä oli häviö; nykytaiteelle meidän molempien oli mahdotonta olla nauramatta. Yksi kirjallisuudenlaji kotikirjastostamme kuitenkin puuttui: musiikkikirjallisuus.

Raahen kaupunginkirjaston musiikkiosasto oli minulle pitkään kuin Graalin malja – saavuttamaton ja salaperäinen, koska alle 13-vuotialta oli sinne pääsy kielletty. Me alaikäiset kuuntelimme *Deep Purplen Made In Japania* saturingissä, kunnes koitti se maaginen päivä, jolloin pääsin sisään tuolle pyhälle osastolle. Odotus ei ollut turhaa, sillä aiemmin kielletty kama osoitautui varsin kovaksi. Osastolla sai kuunnella musiikkia ja olla viimeinkin nuori. Vihdoinkin pääsin pläräilemään musiikkikirjoja. Vanhasta blues-tietosanakirjasta löytyi valokuvia vaarallisen näköisistä miehistä. **Muddy Waters**, **Howlin' Wolf** ja **John Lee Hooker** kolahtivat, vaikka en ollut vielä edes kuunnellut heitä. He tuijottivat minua niin kuin olisivat suunnitelleet ryöstävänsä viikkorahani. *The Rolling Stone Record Guidesta* löytyi puolestaan Kiss-levyjen arvosteluita. Se tuntui ihmeelliseltä. Erään kirjan kannessa oli kansallissäveltäjämme **Jean Sibelius**. Päätin lukea sen sitten aikuisena. Kotiini kannoin **Philip Normanin** legendaariset kirjat Beatlesista ja Rollareista.

Tuolloin kehittyi tapani lukea bändeistä ja artisteista samalla kun kuuntelin niiden levyjä. Kirja käsissä ja kuulokkeet korvissa oli taivaallinen yhdistelmä. Älppärit ja kirjat sopivat jotenkin orgaanisesti yhteen, ne kertoivat samaa myyttistä kertomusta rock and rollin suurimmista tähdistä. Kuningas **Elvis** pyöri soittimessa, kun luin **Albert Goldmanin** kirjoittamaa elämäkertaa, ja **Lennonin Shaved Fish** -kokoelma soi taukoamatta **Mae Pangin Rakas John** -sensaatiokirjaa lukiessani. Kun telkkarissa vilahti **Hendrix** polttamassa kitaraansa, piti kirjastosta välittömästi lainata **David Hendersonin** kirja Jimi Hendrixistä. Teini-ikäiselle sopivaa mysteriaa tarjoili puolestaan **Jerry Hopkinsin** ja **Daniel Sugermanin** kirjoittama *Jim*. Otin Doorsini ja Morrisonini hyvin vakavasti.

Muutin Ouluun. Madetojan musiikkilukiossa minusta tuli hetkeksi viileä jazz-mies. Käytin pyöreitä laseja, baskeria ja poltin (tai ainakin pidin) savukkeita holkissa, vaikka en osannut soittaa nuottiakaan. Olennaista oli imago. Karjasillan kirjastosta kannoin opiskelijakämppäni jazz-kirjoja. **Ian Carrin Miles Davis**, **Ross Russellin Bird elää!**, **Billie Holidayn Lady laulaa bluesin**, **Dizzy Gillespien Dizzy muistelee** ja monet muut olivat kaikki vakiolukemistani. Kouluaineista musiikkitieto oli yksi lemppareistani, samoin valinnainen kulttuurihistoria. Kirjoitin jopa pienen tutkielman jazzin vaiheista kulttuurihistorian kurssilla. Ylioppilaskirjoituksissa vastasin musiikkitiedon jokeriin pohjois- ja eteläamerikkalaisten musiikkiperinteiden vaikutuksista nykyajan viihdemusiikkiin. Imin tietoa kuin sieni.

Olin täysin hurahtanut musiikin konteksteihin. Ei siis ihme, että päädyin opiskelemaan etnomusikologiaa eli musiikkia kontekstissaan tutkivaa tiedettä Tampereen yliopiston kansanperinteen laitokselle. Haarlan palatsin kirjastosta lainasin mielin määrin lumoavia musiikkikirjoja

(muitakin kuin tenttikirjoja). Täydennystä hain tietenkin Metsosta. Lopulta kirjoitin pro graduni **Robert Johnsonin** sanoituksista. Lainasin ja luin opinnäytettäni varten kymmeniä blues-kirjoja. Erityisesti **Samuel Chartersin** *The Poetry of the Blues*, **Bruce Cookin** *Listen to the Blues* ja **Peter Guralnickin** *Searching for Robert Johnson* ja myös suomeksi käännetty **Paul Oliverin** *Bluesin tarina* osoittautuivat työni kannalta ratkaiseviksi lähteiksi.

Pari vuotta myöhemmin minulla kävi suuri mäihä: sain vakituisen pestin Lapin maakuntakirjaston musiikkikirjaston erikoiskirjastonhoitajana! Yhtäkkiä ympärilläni oli tuhansittain äänitteitä, lehtiä, nuotteja ja kyllä – palavasti rakastamiani musiikkikirjoja. Ihmeellisintä oli, että minulle maksettiin palkkaa siitä, että hankin kokoelmiin niitä lisää ja sain sekä vinkata että lainata musiikkiaineistoa asiakkaille.

Työni ohessa aloin kirjoittaa musiikkikirjoista arvosteluita *Lapin Kansaan*. Mieleeni ovat jääneet mm. **Alice Echolsin** *Janis Joplin* ja **David Buckleyyn** *David Bowie*, molemmat erinomaisen kiinnostavia elämäkertoja omista sankareistani. Lukijana, kriitikkona ja musiikin erikoiskirjastonhoitajana minulle kelpasi kaikki musiikkiin liittyvä kirjallisuus: elämäkerrat, musiikinteoriat, tutkimukset, etäiset kulttuurit ja klassikot – ja kyllä, luin lopulta myös Sibelius-aiheisia kirjoja (olinhan vihdoinkin aikuinen). **Dmitri Šostakovitšin** *Muistelmat* suorastaan ahmin, samoin **Seppo Heikinheimon** *Mätämunan muistelmat*.

Vuosikymmenet vierivät, enkä enää ollut niin ahne musiikkikirjallisuuden suhteen. Minusta tuli nautiskeleva kulinaristi. Luin harkiten ja hitaasti, herkkupaloista nautiskellen. **Sylvie Simmons**in *Leonard Cohen* -elämäkerran herkkutelin lomareissulla Madridissa. Kokemus oli niin järisyttävä, että tein kirjan inspiroimana kaksi elämääni suuresti vaikuttanutta päätöstä (en kerro tarkemmin). Muutama vuosi sitten **Hannu Linkolan** *Du & jag Kent* alaotsikkoineen *Rakkaus kuin laulut joita kuulemme*, viritti minut puolestaan matkalle, jolla olen edelleen.

Luen ja kuuntelen. Rakkauteni musiikkiin ja kirjoihin on ikuista. ■

Kirjasto x Utopia – uutta tapahtumayhteistyötä Turussa

Kirjastonhoitaja Sebastian Backlund kertoi Intervallille tuoreesta tapahtumatoiminnasta Turun kaupunginkirjastossa

● Teksti **Sebastian Backlund** ● Kuvat ja toimitus **Tuomas Peltari**

Kirjasto x Utopia on uutta yhteistyötä **Turun kaupunginkirjaston** ja **Turun Utopia-klubin** välillä. Ideana on, että artisti joka esiintyy Utopia-klubilla, tulee alkuillasta kirjastolle haastateltavaksi ja soittamaan muutaman kappaleen ennen illan klubikeikkaa. Ensimmäinen *Kirjasto x Utopia* tehtiin syyskuussa 2024 Riston kanssa.

Sebastian Backlund

Homma lähti liikkeelle kirjaston kehittämispäivästä, johon tamperelaiset kirjastonhoitajat tulivat puhumaan tapahtumatyöstään. Tapahtumainformaattikko **Selina Raunio** oli vaikuttanut heidän **METSO live** -konseptistaan ja halusi Turkuun samanlaisen.

Selina otti yhteyttä muutamaan turkulaiseen konserttipaikkaan, joista suurin osa jätti vastamatta. Loppujen lopuksi meillä oli kuitenkin yksi tapaaminen sovittu yhden mahdollisen yhteistyökumppanin kanssa: Utopia.

Pidimme kokouksen yhdessä kollegani **Hanna Kaikon**, Selina Raunion sekä Utopian edustajan kanssa. Katsoimme kirjaston tiloja ja keskustelimme käytännön asioista. Jonkin ajan päästä Utopiasta ehdotettiin päivämääriä ja kahta artistia: **Antti Autio** ja **Risto**. Samoihin aikoihin tapahtui muutoksia sekä kirjastolla että Utopia-klubilla, kun Selina siirtyi muihin työtehtäviin ja Utopian yhteyshenkilö vaihtui. *Kirjasto x Utopia* -projekti jäi hetkeksi tauolle. Syksyn alettua ja

vs. tapahtumainformaattikko **Mette Seppälän** kotiuduttua kirjastoon pääsimme jälleen vauhtiin projektin kanssa.

Työkuvani tuntui aluksi sekavalta, koska meitä oli niin monta ”kokkia”. En ollut missään vaiheessa yhteydessä suoraan artistiin, kuten yleensä olen ennen tapahtumaa. Ihmettelin myös sitä, miten yhteistyön osapuolet hyötyvät toisistaan. Kirjasto hyötyy Utopiasta, koska saamme heidän kautta mielenkiintoisia artisteja esiintymään kirjastoon. Kirjaston asiakkaat hyötyvät projektista, koska saavat ilmaisen konserttihaastattelun.

Mutta miten Utopia hyötyy tästä kaikesta? Toisaalta, onko pakko hyötyä kaikesta? Ihmiset saivat nauttia musiikista ja olivat onnellisia. Kyllähän sen vuoksi kannattaa tehdä työtä. Antti Aution keikka peruuntui syksyllä, mutta Risto esiintyi soolona kirjastolla perjantaina 27. syyskuuta. Haastattelijana toimi **Tuomas Pelttari** ja Riston bändi lauloi taustoja yhdessä biisissä. Myös yleisö osallistui viimeisen kappaleen yhteislauluun ja tunnelma oli korkealla.

Loppujen lopuksi oma työtehtäväni ei sittenkään paljoa eronnut mistä tahansa järjestämästäni kirjastokeikasta. Samat markkinoinnit ja muut tehtävät liittyivät myös tähän tapahtumaan. Mette Seppälä hankki tilaisuuteen paikalle striimaaja-ammattilaiset Grassmark-firmasta. Riston haastattelukonsertissa oli yli 70 osallistujaa, mikä on erittäin hyvä kirjaston tapahtumaksi. Striimi oli katsottavissa livenä keikan aikana ja löytyy nyt tekstitettyinä tallenteena Turun kaupunginkirjaston YouTube-kanavalta ja Kirjastokaistalta.

Risto esiintyi ensimmäisessä Kirjasto x Utopia -tapahtumassa Turun musiikkikirjastossa 27. syyskuuta 2024. Taustalaulajina vierailivat Ville Leinonen (vas.), Tuomas Eriksson ja Ninni Luhtasaari

Sebastian Backlund, olet ollut työssä Turun pääkirjaston musiikkiosastolla vuodesta 2021 asti. Mitä kaikkea työhösi kuuluu?

Tulin musiikkiosastolle ensimmäistä kertaa työharjoitteluun marraskuussa 2021. Opiskelin silloin kirjastoalan korkeakouludiplomilinjalla Turun AMK:lla. Oli pahin korona-aika meneillään eikä osastolle päästetty asiakkaita ollenkaan harjoitteluni alkuvaiheessa. Harjoittelun jälkeen tein satunnaisia keikkoja sekä pääkirjastolla että lähikirjastoissa, ennen kuin sain vakkaripaikan musiikkiosastolta alkuvuodesta 2023.

Olen musiikkiosaston tapahtumavastaava yhdessä kollegani Hanna Kaikon kanssa. Teen myös asiakaspalvelutyötä, kokoelmatyötä, vedän kirjastokierroksia, teen sekä fyysisiä että digitaalisia nostoja ja opastan ihmisiä meidän eri laitteiden (ompelukoneet, digitointipiste, 3D-tulostimet jne...) käytössä. Olen myös musiikkiosaston epävirallinen kääntäjä. Käännän siis tarvittaessa tekstit suomesta ruotsin kieleen. Ja kaikenlaista muuta kirjastonhoitajan työtä. Uusin vastuualueeni on osaston kuukausilistojen tekeminen.

Millainen tausta ja työhistoria sinulla on ajalta ennen musiikkikirjastotyötä?

Olen yksi lukuisista hoitoalan alanvaihtajista. Tein sairaanhoitajan hommia koko 2010-luvun eli 2010–2020. Aloitin Imatran Honkaharjun sairaalan suljetulla psykiatrian- ja päihdeosastolla ja olin sen jälkeen monissa eri paikoissa, enimmäkseen muistisairaiden kanssa mutta myös kuntoutus- ja kehitysvammaapuolella. Vuonna 2018 hankin norjalaisen sairaanhoitajan työluvan ja työskentelin puolitoista vuotta Porsgrunnin kaupungissa sekä Høylandetin kunnassa. Minulla on myös valokuvasuunnittelun ja matkailualan koulutus.

Onnittelut uudesta tapahtumatuotannosta Kirjasto x Utopia. Miltä tuore yhteistyö tuntuu?

Kiitos. Hieman sekava oli alussa, kun konsepti oli uusi. Mutta hienostihan se alkoi – ja jäi hyvä fiilis sekä yleisölle että henkilökunnalle. Ja toivottavasti myös esiintyjälle.

Laajeneeko yhteistyö? Tuliko Kirjasto x Utopia jäädäkseen?

Yhteistyö ei laajene ainakaan lähiaikoina muihin yhteistyökumppaneihin. Alustavasti tapahtumainformaation ajatus oli varmaan, että tästä tulisi pysyvä yhteistyö. Mutta nyt, Turun kaupungin ja sen mukaan myös kirjaston säästötoimien vuoksi tapahtumatuotantomme tulee todennäköisesti supistumaan ei vain rahallisesti vaan myös työmäärällisesti. Siksi on liian aikaista vastata tähän kysymykseen, sillä nämä ovat asioita, joista puhutaan ja suunnitellaan juuri tällä hetkellä. Kirjaston tai musiikkiosaston tilaisuudet eivät missään nimessä tule loppumaan eikä niiden laadusta tingitä yhtään. Mutta jää nähtäväksi miltä ensi vuoden strategia näyttää, ja onko *Kirjasto x Utopia* osa sitä vai ei. Toiveissa on, että yhteistyö jatkuu ensi vuonna.

Millaisia suunnitelmia teillä on vuodelle 2025?

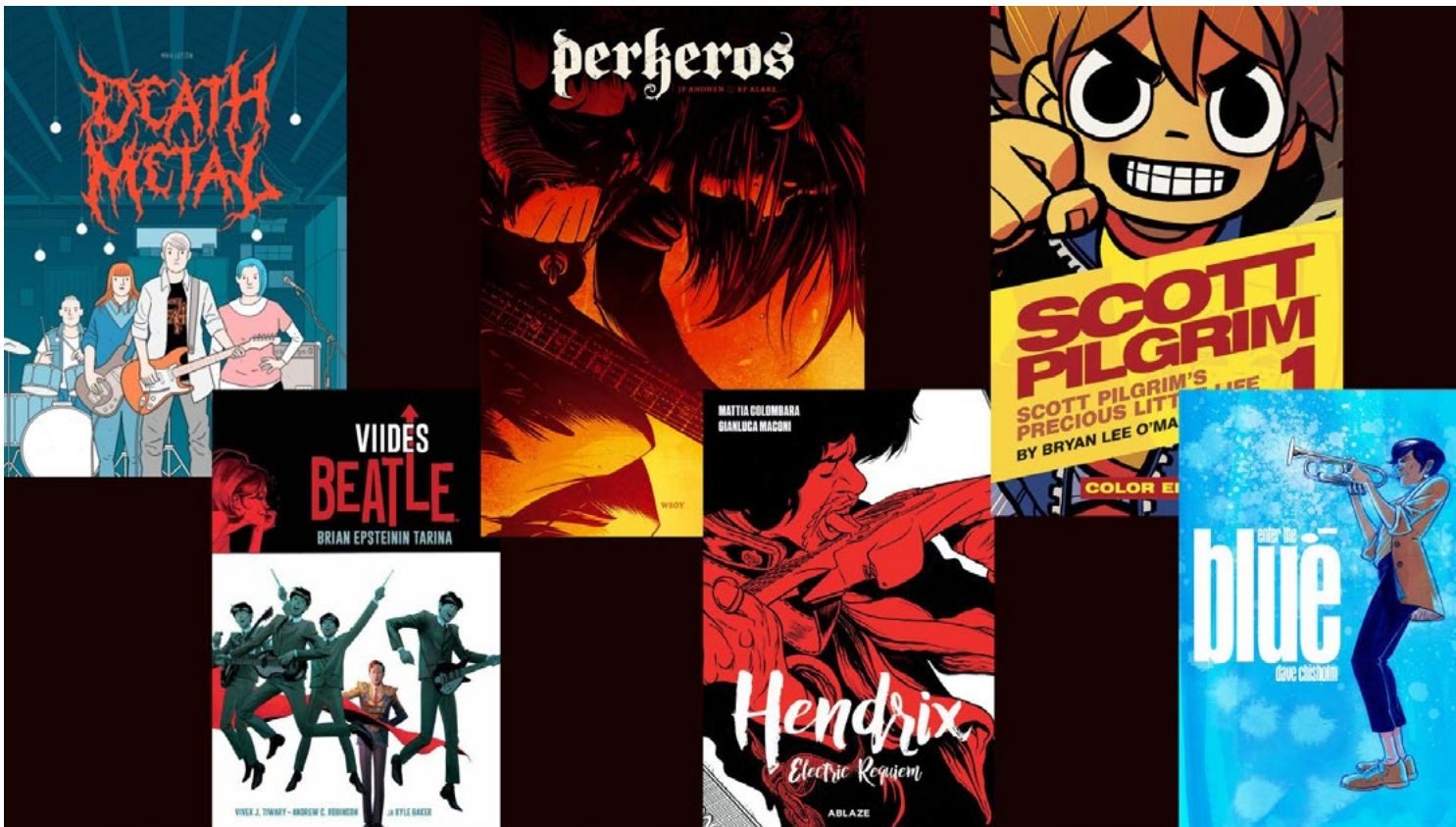
Ollaan saatu monta hyvää ehdotusta jotka otetaan huomioon. Tarjolla olisi mm. kansanmusiikkia, kitaralla säestettyjä runoja, trubaduuri sekä luentokonsertti.

Tällä hetkellä ensi vuoden tapahtumasuunnittelu on musiikin osalta tauolla, kunnes tiedämme enemmän. Vuonna 2024 on vielä hyviä tilaisuuksia, kuten joulukonsertti 14.12., kaksi Hittimitaria, vinyylikuuntelupiiri, kantelekonsertti, musakino ja mahdollisesti vielä oopperakonsertti kirjaston vanhan rakennuksen portailla. Kalevalan läpilaulajat sekä kirjastomuskari jatkuvat myös. ■

Äänikuvia – musiikki sarjakuvissa

- Teksti ja grafiikka **Ari Hietala**, kirjastovirkailija Rovaniemen kaupunginkirjasto

Kuten varmasti monella ikäiselläni, ensikosketus musiikkisarjakuvaan oli Mauri Kunnaksen Nyrok City *Suosikki*-lehdessä (jossa selvisi mm. se, miksi Pete Townshend rikkoi kitaroita – tietenkin siksi, kun hermostui yleisön huudellessa koko ajan että ”Kuka se on?”). Nyrok Cityä julkaistiin alun perin *Intro*-lehdessä, josta se siirtyi *Suosikkiin*. Sarjakuvassa parodioitiin musiikkimaailmaa meiltä ja maailmalta vuosina 1975–1986 käsitellen pinnalla olevia artisteja ja ilmiöitä

huumorin keinoin. Kunnas on tehnyt sarjakuva-albumin myös Beatlesin varhaisista vaiheista (*Piitles – tarina erään rockbändin alkutaipaleesta*). Toinen varhainen muistikuva rock-sarjakuvasta oli Kiss-yhtyeen *Unmasked*-levyn kansikuva. Kissin imago maskeineen oli jo sinänsä sarjakuvamainen, ja yhtyeestä julkaistiin ensimmäinen oma sarjakuva jo vuonna 1977.

Suomessa on Kunnaksen lisäksi useita musiikkiaiheisia sarjakuvia julkaisseita tekijöitä, joilla on usein myös itsellään muusikkotausta. **Ville Pirinen** on levynkansien lisäksi piirtänyt *Ornette Birks Makkosen* seikkailuja, ja myös Absoluuttisen Nollapisteen **Tommi Liimatta** on julkaissut kirjojen lisäksi sarjakuvia. **JP Ahosen** kuvitteellisesta heavybändistä kertova albumi *Perkeros* on herättänyt huomiota ulkomaillakin. Ahosen terapiaprojektina aloittama black metal -alakulttuurin tunnusmerkeillä leikittelevä *Belzebubs* on alkanut elää omaa elämäänsä jo siinä määrin, että sarjakuvabändi on julkaissut jopa musiikkialbumin. Jonkinlainen perehtyneisyys alakulttuuriin avaa Ahosen strippejä enemmän, ja sama pätee **Mika Lietzénin** *Death Metal* -sarjakuvaan, jossa lukujen aloitussivuille on ripoteltu death metal -genren klassikkolevyjen kansikuvia ja tarinassa viitataan useasti genren alkuvaiheisiin.

Vuosikymmenien saatossa Kissin lisäksi useat pinnalla olleet artistit ovat saaneet omia lehtiään, ja myös tänä päivänä julkaistaan ilahduttavan paljon musiikkiaiheisia sarjakuvaromaaneja. Usein aiheina ovat oikeat ja tunnetut artistit, joista kerrotaan joko elämäkerrallisesti tai ainakin osin fiktiivisesti ja fantasian keinoin. **Dave Chisolmin** kirjat **Miles Davisista** ja **Charlie Parkerista** sekä **Vivek J. Tiwaryn** ja **Andrew C. Robinsonin** sarjakuva Beatles-manageri **Brian Epsteinistä** kuuluvat ensimmäiseen kategoriaan, **Mattia Colombaran** ja **Gianluca Maconin** kirja **Jimi Hendrixistä** taas jälkimmäiseen. Sarjakuva antaa myös mahdollisuuden käsitellä musiikkia puhtaasti fantasian keinoin, joista esimerkkinä voi mainita *Scott Pilgrim* -sarjakuvat sekä Dave Chisolmin *Enter the Blue*, jossa jazztrumpetisti etsii musiikin syvintä olemusta eli myyttistä ”sinistä”.

Musiikkisarjakuva käsittelee lähes pääsääntöisesti kevyttä musiikkia eli rock/pop-musiikkia, bluesia ja jazzia. Tähän löytyy kuitenkin jokunen poikkeus, sillä oopperoista on tehty sarjakuvasovituksia ja vastikään ilmestyi **Joonas Sildren** sarjakuvaromaani virolaisesta säveltäjälegenda **Arvo Pärtistä**.

Miten äänetön taidemuoto kykenee välittämään musiikin tuottamia kokemuksia ja tunnetiloja? JP Ahonen käyttää *Perkeros*-albumissaan luovasti värejä, kuvakulmia, hahmojen asentoja ja ilmeitä sekä tekstien fontteja ja musiikillisia symboleja luodakseen illuusion pauhaavasta progressiivisesta metallista onnistuen siinä kiitettävästi. Dave Chisolm käyttää pitkälti samoja elementtejä *Enter the Blue* -kirjassaan. **Régis Penetin** *Beethoven*-sarjakuvan lopussa taas on soittoista kirjan sivujen taustalle, ja **Wayne Shorterin** *Emanon*-albumi on pakattu samannimisen fantasiasarjakuvan kansiin.

Sarjakuva ja musiikki saattavat tuntua toisilleen kaukaisilta ilmaisumuodoilta, onhan toinen visuaalinen ja toinen auditiivinen media. Silti etenkin underground-piireissä 1960-luvulla aloitaneesta Robert Crumbista lähtien taidemuodot ovat olleet hyvinkin läheisiä, ja molempia on pidetty jossain määrin vähäisempinä ilmaisun välineinä. Ei olekaan siis ihme, että musiikilla ja sarjakuvalla on pitkä yhteinen historia. Sarjakuva on myös mainio ja helposti lähestyttävä väline elämäkertojen kuvittamiseen, ja melkein rajattomat ilmaisumahdollisuudet kykenevät parhaimmillaan tuomaan musiikin eläväksi ja lähes korvin kuultavaksi visuaalisin keinoin. ■

Luettavaa:

JP Ahonen/KP Alare: Perkeros

JP Ahonen: Belzebubs

Vivek J. Tiwary & Andrew C. Robinson: Viides beatle - Brian Epsteinin tarina

Mattia Colombara/Gianluca Macoli: Hendrix - electric requiem

Dave Chis olm: Enter the Blue

Dave Chis olm: Miles Davis and the search for the sound

Bryan Lee O'Malley: Scott Pilgrim

Mika Lietzen: Death Metal

Mauri Kunnas: The very best & the worst of Nyrok City

Mauri Kunnas: Piitles - tarina erään rockbändin alkutaipaleesta

Reinhard Kleist: Starman - Bowie's Stardust years

Robert Crumb: Heroes of blues, jazz & country

Wayne Shorter/Randy DuBurke: Emanon

P. Craig Russell: The ring of Niebelung

Joonas Sildre: Kahden sävelen välissä - Arvo Pärtin tie uuteen sävelkieleen

Régis Penet: Beethoven - a stand for freedom

Musiikintiedonhaku

— Tiedosta taitoihin! —

Musiikintiedonhaku.fi -sivuston sisällön rakennetta ja sen ulkoasua on päivitetty kesäkuussa 2024. Sivustosta vastaava Muska-työryhmä sai tätä tarkoitusta varten pienen apurahan Suomen kirjastosäätiöltä. Graafisen ilmeen freesauksen toteutti Maria Hannelin Digimuija Oy:stä. Hänen avullaan sivuston ilme kirkastui ja sen käytettävyys parantui huomattavasti. Tämä on näkynyt myös jatkuvasti kasvavina käyttölukuina.

Materiaali on lisätty marraskuussa 2024 [Avointen oppimateriaalien kirjastoon](#) ja joulukuussa 2024 myös [Finnaan](#).

Se tullaan myös lisäämään Finna Luokkahuoneeseen esimerkiksi lukio-opetuksessa hyödynnettäväksi. Sivuston sisällön kehittäminen jatkuu edelleen, seuraavaksi on tarkoitus toteuttaa lisää erilaisia hakuesimerkkejä.

Muska-ryhmä kaipaasi kovasti joukkoonsa jäsentä yleisten kirjastojen piiristä. Jos tunnet paloa aiheeseen, laita viestiä ihan matalalla kynnyksellä joko maaria.harviainen@uniarts.fi tai tiina.e.tolonen@oulu.fi ■

Musiikintiedonhaku on avoin sivusto, jolla opastetaan
kuinka tehdä musiikkiaineistoon liittyvää tiedonhakua